

Theologiæ Sacramentalis Scholasticæ Et Moralis Pars ...

Ad Mentem Doctoris Subtilis Ioannis Duns Scoti D. Augustino conformen

In quâ tractatur de Augustissimo Eucharistiæ Sacramento, ac Sacrificio
Missæ, ...

Bosco, Jean a

Lovanii, 1667

Concl. IV. Utrique præcepto Communionis, tum Divino, tum Ecclesiastico,
satisfit per Communionem sacrilegam.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73377](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73377)

Reg. 23. de Reg. juris in 6. Sine culpa, nisi subsit causa, non est aliquis puniendus. Quis autem ambigit peccatum præteritum esse causam? Nonne furtus suspenditur propter furtum præteritum, est de facto amplius non peccat?

Urget: illa pœnâ coguntur ad communicandum. Nego; & ostendo ex verbis Decreti Lateranensis: Alioquin, inquit, & vivens ab ingressu Ecclesie arceatur, & moriens ecclesiasticâ careat sepultura. Quæ pœna, ut liquidò constat, non adhibetur ut aliquid fiat; sed quia factum non est.

Si autem à me queritur, quare ergo cessetur à pœnâ, quando reus offert communicare? Resp. quia offert satisfactionem. Et si dixerò, hoc ipsum posse eis injungi per modum pœnæ, quòd communicent postea, quis me arguet de errore? Injungitur ergo, ut primâ opportunitate communicent, & ecce obligantur in conscientia, sicut obligantur pœnitentes, quibus Confessarius precipit communicare in satisfactionem pro peccatis commissis. Sed de hac obligatione hic non queritur. De qua ergo? De illa, quæ præcisè dicitur ex præcepto Ecclesiastico Communionis Paschalis.

Dices: qui ex consilio proprii Sacerdotis, seu Confessarii distulit Communionem, tenetur postea ex eodem præcepto, ex quo tenebatur communicare in Paschate; ergo etiam qui ex malicia distulit; ne alioquin malitia ei patrocinetur.

Resp. Neg. Consequentiam; quia prius in textu exprimitur, non posterius. Unde si simili modo loqueretur præceptum audiendi Sacrum in diebus Festis, deberet differens de consilio Sacerdotis supplere postea Missam, non aliter, qui omisit ex malitia. Eodem modo sicut ille, qui ex malicia celebravit non confessus, non tenetur quamprimum confiteri, sed qui celebravit ex necessitate.

Neque talis reportat commodum ex malicia, sed magnum incommodum; scilicet offensam Dei & legis transgressionem, quam legem alter procedendo ex consilio Confessionarii non transgreditur.

Instabis: qui differt ex iusta causa, per se excusante à communicando hic & nunc in Paschate, tenetur postea: ergo &c. Responderi posset primò Neg. Antecedens: sicut non tenetur audire Missam feriâ secundâ, qui die Dominicâ fuisset legitime impeditus. Ita docet Emanuel Rodriguez Sum. casuum conscientie c. 64. n. 1.

Respondetur secundò Neg. Consequentiam; nam etsi jus tantum loquatur de illo, qui abstinere à Communionem ex consilio proprii Sacerdotis, id sit potius exempli ordinarii gratiâ, quia videlicet dum est iusta causa, solet homo timoratus non fidere proprio iudicio, sed Confessarii.

Mens itaque legis est eadem & generalis, quando iusta causa & impedimentum adest, cum etiam arbitrium Confessarii debeat in iusta causâ fundari, ut prolongatio temporis sit iusta. Cate-

roquin qui haberet impedimentum de se excusans, si ad securitatem expeteret arbitrium proprii Sacerdotis, deberet postea ex lege illi communicare. & non si tacuisset; quod videtur absonum. Unde sic docent Armilla & alii tenentes alioquin unicum tantum dari præceptum communicandi, scilicet in Paschate, quod cum illo de per se expirat.

In sententia, quæ agnoscit duplex præceptum, existimo quando impedimentum fuit sufficiens de se, Communionem sine ulla alia causa differri posse usque ad finem anni; sed si impedimentum de se non erat sufficiens, licet bene, ut ex consilio Confessarii ad tempus à Communionem abstineret; tunc enim ex vi Decreti obligabitur communicare tempore à Confessionario præstito. Hæc enim unica videtur esse mens Concilii, videlicet, ut qui de per se tenentur in Paschate communicare, possint ex aliqua rationabili causa ex iudicio proprii Sacerdotis ad certum tempus ab ipso præscribendum Communionem differre, quasi per commutationem unius Communionis in aliam. Qui autem per se liber est ab obligatione præcepti, non indiget commutatione aut dispensatione.

Hinc si quis non solum in Paschate, verum etiam toto reliquo tempore anni iustè foret impeditus, vel nullam haberet obligationem communicandi ratione anni præteriti, si cum anno expirat præceptum, vel obligaretur pro primâ opportunitate, si præceptum non expirat; sed si impedimentum de se non erat sufficiens, sed distulit, alioquin obligatus, ex consilio Confessarii: tunc siquidem, ut statim dixi, obligaretur pro tempore à Confessario præscripto; proximè quidem ex præcepto Confessarii, remotè autem ex Decreto Concilii, quod talem dedit Confessarii potestatem.

Porro ad argumentum supra pro sententia Armillæ, dico, nihil referre, si ad securitatem consulat Confessarius, dum modò iudicet Confessarius causam per se esse suffICIENTEM.

Hinculq; de secunda parte Decreti. Tertia non minorem habet difficultatē. Sed quæ illa? Suscipiens (inquit Pontifex) reverenter. Hic jam queritur, de qua reverentia Decretum loquatur, an de sola externa, an verò etiâ de interna, id est, debita dispositione ad effectû gratiæ? Pro responsione sic

CONCLUSIO IV.

Utrique præcepto Communionis, tum Divino, tum Ecclesiastico, satisficit per Communionem sacrilegam.

Ita Doctores communiter contra Franciscum Sylviu 3. parte q. 80. art. 11. & quosdam alios. Ratio sumitur ex generali regula, quam tradunt Theologi in materia de legibus. Quia lex præcipiens actum, præcipit solum libertatem

30. Probat ex Conc. Later.

potest inungi per modum pœnæ quod postea communicent.

31. Differens ex consilio Confessarii tenetur postea communicare.

id enim in lege præscribitur.

32.

Rodriguez.

Idem videtur a quibus dicitur dum de omittente ex iusta

tiam ejus, non verò modum; nisi modus sit essentialis actui secundum se, vel prout sub legem cadit. Sicuti quia attentio interna probabiliter est de essentia orationis; ideo qui ex aliquo præcepto tenetur orare, tenetur ex consequenti attentè orare. Item quia diligere Deum super omnia est de essentia dilectionis charitativæ, idcirco præceptum charitatis obligat ad diligendum super omnia.

Contrà verò, suscipere Baptismum cum gratiæ effectu, jejunare cum merito, Missam audire, vel legere Horas propter Deum, non est de essentia horum actuum, & ideo talibus præceptis non intelligitur ille modus comprehensus. Unde licet quis in statu peccati mortalis, vel ob finem mortalem jejunaret, Baptismum susciperet, Missam cum debita attentione audiret &c. impleteret præceptum.

Alioquin, ut bene notat Scotus 2. dist. 28. q. unicâ n. 3. in fine: *Quicumque commisit peccatum mortale, si postea non occidit, quia Deus præcipit non occidere, si etiam non fuisset, quia Deus præcipit non furari, peccat mortaliter: similiter si servat Sabbatum, etiam quia Deus hoc præcepit, peccat mortaliter.*

Hoc autem dicere (prosequitur Doctor n. 4.) non videtur aliud, quam pervertere omnes, qui servat commiserunt peccatum mortale, ut nullam bonum opus ex genere postea faciant: ad quod tamen aliàs sunt adstricti; cum tamen suadendi sint, & movendi ad oppositum, ut scilicet faciant bona opera ex genere, quia illa disponunt eos ad gratiam civium & civium obtinendam.

Similiter existens in charitate potest facere aliquod opus præcepti, non tamen motus ex charitate, sed ex pietate & mansuetudine naturali, vel ex aliquo alio non referendo tunc actualiter ad finem ultimum, ita quod ista impleto operis præcepti non esset sibi meritoria, quòd si reveretur servare præceptum secundum intentionem mandantis, ut scilicet per ipsum præceptum finem pertingere, tenetur tunc ad meritum, & tunc peccaret mortaliter faciendo tale opus, quod est bonum ex genere, & ex præcepto: quod est absurdum. Hæc Doctor Subtilis.

Porro quæ Baptismi, eadem est ratio præcepti Communionis: enim verò verba Scripturæ & Ecclesiastici Canonis nihil aliud requirunt, quam ut verè, id est, sacramentaliter manduces Corpus; & bibas Sanguinem Domini, quo modo manducant & bibunt etiam peccatores, teste Tridentino sess. 13. cap. 8. ibi: *Quosdam enim docuerunt sacramentaliter dumtaxat id sumere, ut peccatores. Quamvis enim actualiter ipsis non conferat effectum gratiæ, equidem conferret, si essent dispositi; hoc autem est sacramentaliter manducare, & bibere, nempe realiter sumere species consecratas, quæ quantum est de se, natæ sunt conferre effectum gratiæ sumenti, etsi de facto propter obicem peccati non conferant*

Ex quo patet infidelem, id est, non bapti-

zatum, minime satisfacere posse huic præcepto; quia non potest manducare Corpus, & bibere Sanguinem Christi sacramentaliter; quoniam non est magis nata Eucharistia conferre illi gratiam, quam bestia. Idem propter eandem rationem communiter dicitur de homine baptizato, etiam iusto, qui planè involuntariè sumeret Sacramentum; quod an verum sit, superius discussimus. Modò

Obijcitur primò contra Conclusionem: Jure divino tenetur peccator Communioni præmittere Confessionem ex Apostolo 1. ad Cor. 11. v. 28. *Probet autem seipsum homo, & sic de pane illo edat, & de calice bibat.* Ergo præceptum divinum Communionis obligat ad statum gratiæ; ergo etiam præceptum Ecclesiasticum, quod solum est determinatio temporis, quo præceptum divinum est adimplendum.

Resp. Negando primam Consequentiam: nam illis verbis non exprimitur præceptum affirmativum Communionis, sed aliud negativum, id est, naturale Religionis prohibens accedere indignè; contra hoc postremum peccat, qui accedit ad Sacramentum in malo statu, secus contra primum.

Contrà; saltem ex præcepto illo negativo colligimus Communionem præcipi ut verum actum Religionis; non est autem talis nisi perfectè circumstantionatus, id est, ut non solum exterius videatur Deo cultum deferre, quia hæc est religio Pharisæica; sed etiam ut cum interiori reverentia Sacramentum suscipiatur, quæ reverentia longè abest ab eo, qui cum conscientia polluta Sacramentum accipere præsumit.

Resp. solum colligitur illam fuisse intentionem extrinsecam Legislatoris, ad quam nemo obligatur ex vi præcisè præcepti Communionis. Quippe non illa intentio est anima legis, sed intentio intrinseca, id est, quam habet ex vi ipsius formæ legis. Pro quo

Nota duplicem esse intentionem præcipientis; una, quæ vult finem, propter quem præceptum dedit; altera, secundum quam vult subditos obligare: v. g. Princeps aliquis, ut tanto securius possit hostem invadere, præcipit subditis munire suum castrum: subditi munientes castrum satisfaciunt intentioni Principis, secundum quam voluit eos obligare, estò vel ignorent finem munitionis, vel si sciant, nequaquam propter illum operentur.

Ad propositum: licet Deus dando præcepta, & specialiter præceptum Communionis, intendat gratiam sanctificantem, & vitam æternam fideliter ea observantibus tribuendam; non tamen intendit homines ad id intendendum obligare: alioquin juxta doctrinam Scoti supra, qui abstineret à fornicatione propter solam honestatem naturalem, peccaret mortaliter, quod est absurdum.

Præcipit quidem Deus modum charitatis; sed conditionaliter, juxta illud Matth. 19. v. 17.

Infidelis non potest satisfacere præcepto Communionis.

36. Obijctio prima.

1. Cor. 11.

Responsio.

Instancia;

Solutio. Nemo obligatur ad intentionem extrinsecam Legislatoris.

37.

Intentio gratiæ & vitæ æternæ est extrinseca.

Matth. 19.
Objectio
soluitur.

Si vis ad vitam ingredi, serua mandata, scilicet ex charitate, siquidem observatio mandatorum sine charitate non est meritoria vitæ æternæ.

Contra; non solum sub conditione effectus, si vis accipere gratiam Sacramenti; sed absolute præcipit Deus dignam sumpcionem Sacramenti. Resp. cum distinctione: præcipit per præceptum affirmativum Communionis, Negro; per præceptum negativum Religionis non faciendi injuriam Sacramento per sacrilegam suscepcionem, Concedo.

38.

Porro hoc præceptum esse duplex, & non unicum, probo exemplo Baptismi, de quo dicitur Matth. ultimo v. 19. *Docete omnes gentes, baptizantes eos &c.* Marc. ultimo v. 16. *Qui crediderit & baptizatus fuerit, salvus erit.* Et Joan. 3. v. 5. *Nisi quis renatus fuerit ex aqua & spiritu Sancto, non potest introire in regnum Dei.*

Aliud est præceptum communicandi, aliud dignè communicandi.

Attamen si sacrilegè suscipitur, impletur præceptum affirmativum suscipiendi Baptismum, ut omnes fatentur, licet suscipiens peccet contra præceptum negativum Religionis non suscipiendi indigne Sacramenta.

Adde, quod in aliquo casu possim, imò tener communicare sine fructu, v. g. si hostia sacra ab hæreticis est conculcanda, nisi ego existens & permanens in statu peccati mortalis eam consumam. Et quis audeat dicere me tali Communionem non satisfacere præcepto divino & Ecclesiastico? Ergo est aliud præceptum communicandi, aliud communicandi dignè cum effectu gratiæ justificantis.

Probat.

Quid si enim ad summam gratiam pervenerim sine Communionem, num ideo liber ero ab obligatione præcepti? Nequaquam, & tamen si accepero Sacramentum, non causabit gratiam sanctificantem.

39.
Per sacrilegam Confessionem, si fuerit valida, satisfactio præcepto.

Dices; per sacrilegam Confessionem non satisfactio præcepto divino Confessionis. Resp. omnino satisfactio; si detur Confessio informis valida, de qua proprio loco: ceteroquin disparitas est, quod Confessio sacrilega non sit vera Confessio; adeoque pertinet ille modus ad substantiam actus, licet interna reverentia ad substantiam Communionis.

Urgebis: hoc Sacramentum est cibus animæ; ergo cibatio pertinet ad ejus substantiam, ergo sicuti non satisfacit præcepto sumendi cibum corporalem, qui eo modo sumit, quo non potest prodesse; ita etiam non satisfacit præcepto sumendi cibum spirituales, qui eo modo accipit, quo non potest prodesse, sed obesse.

Differentia inter præcepta sumendi cibum corporalem & spirituales.

Resp. Negando utramque Consequentiam; priorem quidem, quia ad rationem cibi sufficit, quod possit cibare si reliqua adsint: posteriorem verò, quoniam præceptum sumendi cibum corporalem, est formaliter præceptum sustentandi vitam: quod patet, quia si alio modo posset sustentare, non teneretur sumere. Porro præceptum spiritualis cibi obligat etiam eum

qui per revelationem sciret absque Communionem vitam spiritualem conservandam fore, & augendam.

Si ergo à me queritur, quomodo prædicta verba Decreti, nimirum, *suscepit reverenter*, sint intelligenda? Respondeo de reverentia externa: vel si de interna. solum continent consilium & monitionem, fidelibusque revocant in memoriam jus divinum Religionis, quod præcipit sancta sanctè & reverenter tractari.

Si enim voluisset Ecclesia præcipere reverentiam internam jure divino naturali requisitam ad obtinendum Eucharistiæ effectum (ut omnem, quod non possit præcipere actus merè internos, qui ad substantiam actus externi, vel saltem quatenus est certæ speciei moralis, minime sunt necessarii, prout communis docetur in Tract. de Legibus) in vanum certè constituisset penas ferendæ lœtentia, id est, per judicem infligendæ, cum iudex in foro externo non possit judicare de occultis, argumento cap. unici, Ut Ecclesiastica Beneficia sine diminutione conferantur, ibi: *Quoniam etsi locum Dei teneamus in terris, non tamen de occultis potuimus divinare.*

Idem legitur scripsisse Stephanus V. Humberto Episcopo Moguntino, & refertur 2. q. 5. cap. 20. ibi: *Spontaneâ enim Confessione, vel re ipsa approbatione publicata delicta, habito præ oculis Dei timore, commissa sunt regimini nostro iudicare. Occulta verò & incognita illis sunt relinquenda, qui solus novit corda filiorum hominum.*

Hinc Concilium Tridentinum sess. 24. in decreto de reformatione Matrimonii cap. 1. Cui, inquit, malo (scilicet adulterio occulto) cum ab Ecclesia, quæ de occultis non iudicat, succurrere non possit &c.

Ex quibus iuribus aliqui inferunt, Ecclesiam, etsi voluisset, non potuisse præcipere reverentiam internam necessariam ad effectum Eucharistiæ, sicuti non potuit præcipere, adeoque non censetur præcepisse, dispositionem necessariam ad effectum Sacramenti Penitentia.

Sed, salvo meliori, illa jura hoc nullatenus probant: nam clarissimum est, quod loquantur de foro externo; agunt siquidem de peccatis externis per accidens occultis, de quibus Ecclesiam in foro interno iudicare, nemo Catholicus potest dubitare.

Quidquid ergo sit de potestate Ecclesie, quam aliqui probabiliter ipsi adscribunt, etiam in actus merè internos pro foro conscientia, clarum est ex pœna adjuncta, Ecclesiam in præfati decreto illa potestate non fuisse usam.

Nec obstat; quod hodie in quibusdam Ecclesiis imponatur pœna lœte sententia, excommunicatio, vel alia quæcumque; quia est lex merè pœnalis, quæ non obligat ad actum, sed supponit actum aliunde prohibitum vel præceptum.

Ad

Ad summum itaque præcipit Eccleſia reventiam externam, aut cerè internam, quâ Chriſtum recognoscamus præſentem; quæ eſſi præcepta foret, poteſt cum inſufficienti diſpoſitione ad effectum Euchariftiæ, adeoque cum Communione ſacrilega, conſiſtere; ſicut conſtitutus in malo ſtatu poteſt reverenter cum Deo loqui.

Sic itaque explicatâ tertiâ parte Decreti, progredior ad quartam & quintam, quæ parvam, vel nullam habent controverſiam; & ideo breviter expono incipientes ab ultima, quæ imponit poenam non ſervantibus præceptum. Communionis his verbis: *Alioquin & vivens ab ingreſſu Eccleſiæ arceatur, & mortuus Eccleſiaſtick careat ſepultura.* Conſtat autem: apud omnes hanc poenam eſſe ferendam ſententiæ, & ideo ad eam tranſgreſſor non obligatur, antequam per judicem inſtigatur.

Reſtat pars quarta; *Niſi forte*, inquit Pontifex, *de proprii Sacerdotis conſilio, ab huiusmodi perceptione duxerit abſtinendum.* Circa quam quaeritur: Quis ſit iſte proprius Sacerdos? Reſp. omnis, qui eo tempore poteſt Confeſſionem excipere, ſive poteſtate ordinariâ, ut ſunt illi, qui ex officio habent curam animarum; ſive ex delegatione Pontificis, ut Religioſi Mendicantes; ſive ex ſpeciali licentiâ Episcopii vel Parochi, ut reliqui Confeſſarii ad Confeſſiones audiendas tempore Paſchatis peculiariter ab Ordinariis deputati.

Ratio eſt; quia conſilium diſſerendi Communionem ſæpe ſumendum eſt ex conſcientia poenitentis, ut g. quia Confeſſio generalis eſt præmittenda poenitentis ad perfectiorem dolorem diſponendus &c. Ergo qui delegat poteſtatem abſolvendi, eo ipſo etiam cenſetur delegare poteſtatem Communionem diſſerendi, prudenter expenſis impedimentis & cauſis abſtinendi pro iſto tempore. Et ita habet praxis communis, quæ idem declarat circa parvulorum Communionem inchoandam, vel abſolute diſſerendam.

An autem illi, qui Communionem diſſerunt ex conſilio Confeſſarii, teneantur poſtea communicare, jam ante reſolutum fuit pro parte affirmativa.

Dices; Sacerdos auſert ab illis obligationem communicandi hoc anno: ergo non tenentur ſequenti anno bis communicare, ſemel pro anno præterito, & ſemel pro præſenti. Conſequentia tenet: quia non tenentur hoc anno bis communicare, niſi quia tenebantur præcedenti anno ſemel; at tunc non tenebantur ob Sacerdotis diſpenſationem, ut ponimus: ergo &c. Ita illi, qui annum computant à Paſchate in Paſcha; quamvis etiam ſimilis obſectio in alia computatione locum habeat.

Reſp. ergo, ſuppoſitum eſſe falſum: non enim Confeſſarius diſpenſat cum illo, ſeu non tollit; ſed diſſert, aut commutat obligationem

communicandi pro hoc anno, in obligationem communicandi altero anno. Nec enim poteſt præceptum Superioris immutare abſque ſpeciali commiſſione, quæ neque ex hoc loco, neque ex aliis iuribus factis colligitur ad diſpenſandum, bene ad diſſerendum vel commutandum.

Sed numquid ex his verbis rectè colligitur teneri fideles Communionem Paſchalem apud proprios Paſtores implere, vel alibi de eorum licentiâ? Non puto quòd efficaciter, præciſè ex vi verborum; nam longè diverſa ſunt communicare ex manu proprii Sacerdotis, & Communionem diſſerre ex conſilio proprii Sacerdotis: potuiſſet ſanè Eccleſia rationabiliter velle unum, & non alterum, potuiſſet, inquam, rationabiliter committere unicuique Sacerdoti adminiſtrationem Euchariftiæ; dilationem autem, utpote quæ non debeat fieri niſi ex juſta cauſa, reſervare iudicio proprii Sacerdotis, tamquam magis idonei ad cauſam illam dignoſcendam.

Interim communis praxis & ſenſus fidelium, nec non variæ declarationes Pontificum, qui in privilegiis Regularium faciunt exceptionem Communionis Paſchalis, ita videntur hanc legem interpretari. De quo infra, ubi de Miniſtro Euchariftiæ.

His ita de Communionem Paſchali conſtitutis, reſtat dubitatio; an extra tempus Paſchale, omnes vel aliqui fideles obligentur præcepto Eccleſiaſtico ad ſæpius communicandum? Pro negante dubii parte facit, quòd ſi alia extarent tempora Communionis, id debuiffet Eccleſia in verbis prædictæ legis declarare, ne daretur fidelibus occasio errandi.

Nihilominus cum communi ſententia dico:

CONCLUSIO V.

Omnes Fideles præcepto Eccleſiaſtico tenentur communicare in articulo mortis.

Articulus mortis à periculo mortis propriè in hoc diſtinguitur, quòd articulus mortis importat ſtatum diſponentem ex natura ſua, & per ſe ad mortem, ut cum valetudo à medicis ita deſperata eſt, ut illorum iudicio paulò poſt mortem ſit allatura. Periculum verò dicitur ſtatu, qui etſi naturâ ſuâ & per ſe ad mortem non diſponat, tamen per accidens ratione circumſtantiarum, quæ proximè mortem inferre poſſunt, talis eſt, ut frequenter cum mors ſubſequatur: tale periculum eſt, cum imminet prælium, naufragium, partus difficilis &c.

Equidem Auctores plerumque periculum mortis cum articulo confundunt; quòd & juſt facit; nam cap. *Eos qui*. 22. de Sententia Ex-

munitionem non diſpenſat. ſed commutat.

45. An Communionem Paſchalem danda ſit propriis Parochiis.

46. Articulus mortis à periculo cuiusdam diſtinguitur.

quamquam ſecundum Auctores plerumque